

Településtörténeti monográfiáról a Dunántúlon

2001-ben indította útra az Acta Papensia című folyóiratot a Dunántúli Református Egyházkerület. (Vö. Demeter Zsófia: Acta Papensia. A Dunántúli Református Egyház új folyóirata. – Honismeret, 2002. 4. sz. 116–117. p.) A folyóirat beköszöntőjében a szerkesztők kifejtették, hogy nem csupán az egyházkerület tudományos gyűjteményeiben folyó tudományos munkának kívánnak fórumot biztosítani, hanem ösztönözni kívánják a történeti kutatásokat más területeken is. Hogy ez valóban sikerült, jól bizonyítja, hogy a folyóirat 2003. évi 1-2. (összevont) száma közölte az MTA Veszprémi Területi Bizottsága által a településtörténeti monográfiáról szervezett konferencián, 2002-ben elhangzott előadásokat

A kisebb tanulmánykötettel felérő különszámokban a dunántúli megyék jeles szakemberei (levéltárosok, könyvtárosok s egy néprajzkutató) foglalják össze a rendszerváltást követően megújuló monográfiáról módszertani kérdéseit, eredményeit. Mindegyikük számot vet az előzményekkel, így egy-egy megye rendszerváltást megelőzően megjelent településtörténeti kiadványairól is – elsősorban a bőséges jegyzetanyag révén – részletesen tájékozódhatunk.

A szerzők többsége kitér a településtörténeti kiadványok műfaji meghatározására, azaz arra, hogy azok a település történetének egészét kívánják-e bemutatni avagy csak különféle színvonalú falutörténeti vázlatok, olvasókönyvek, képeskönyvek, képes krónikák stb. Ennek során mérlegelik a kiadványok tudományos értékeit is (több helyütt – megfelelő átdolgozás, kiegészítés nélkül – régi kéziratokat jelentettek meg), elemzik a szerzők körét (szakemberek vagy jó szándékú amatőr helytörténészek), a helyi alkotóműhelyeket, a kiadókat (amelyek között örvendetesen megnőtt az önkormányzatok száma, ami azt is jelzi, hogy azok a helyi identitás megőrzése,

megteremtése fontos eszközének tekintik a településtörténeti kiadványokat).

Végezetül szólnunk kell arról, hogy minden tanulmány végén – a települések betűrendjében – bibliográfia olvasható a megyében 1989 vagy 2000 óta megjelent településtörténeti munkákról. Több helyütt nem csak a monografikus művekről, hanem az egyéb kiadványokról is. (Pl. a községi helytörténettel foglalkozó feldolgozásokról, résztanulmányokról; a regionális, megyei összefoglaló munkákról, átfogó helytörténeti tanulmánykötetektől; sőt, egy helyütt a közgyűjteményekben elhelyezett kéziratokról is.) Az összeállítások összesen több mint 560 mű leírását közlik, s ezzel amellet, hogy jól tükrözik a helytörténeti kutatások fellendülését, a könyvtáros számára kiváló tájékoztatói eszközülni szolgálnak, annál is inkább, mert e kiadványok jelentős része nem került kereskedelmi forgalomba. Ám jó szívvel ajánlhatjuk a folyóiratot mindazok számára is, akik a településtörténet-írás kérdéseivel foglalkoznak vagy foglalkozni kívánnak.

Arató Antal

„Az utolsó magyar polihisztor”

Herman Ottó bibliográfia

A Herman Ottó bibliográfia megjelentetésével régi tartozását pótolta a II. Rákóczi Ferenc Megyei Könyvtár. A magyar tudományos élet e kiemelkedő alakját, aki ugyan nem Miskolc szülötte volt, de ezer szállal kötődött a városhoz, környékéhez – és végső nyughelyeként Hámort jelölte meg – városunk jeles személyiségei között tartja számon.

Önálló kötetben eddig nem vették számba műveit és a róla megjelent irodalmat. Csupán a Lambrecht Kálmán által írt és 1920-ban megjelent Herman Ottó, az utolsó magyar polihisztor élete és kora című életrajzi mű végén találunk bibliográfiát, amelyet a könyv későbbi kiadásai már nem tartalmaznak. Az azt követő több mint nyolcvan év anyagát eddig senki nem gyűjtötte